

**ДИСЕРТАЦІЙНІ ПРАЦІ, ЗАХИЩЕНІ В 1998 р.
У СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ РАДІ Д 26.161.03**

Докторські дисертації:

РИЧКА В.М. - «Церква в соціально-політичній структурі Київської Русі» (27.02.1998)

Дисертація є першим в українському релігієзнавстві комплексним дослідженням ролі Християнської церкви в соціально-політичному та культурному розвитку давньоруського суспільства кінця X - XIV ст.ст. Одним із засадничих елементів новизни праці є відхід автора від усталеної традиції історико-фактографічного опису подій та явищ ідейно-релігійного життя Київської Русі. Натомість вузлові проблеми історії давньоруської Церкви розглядалися ним на рівні герменевтичної процедури, зіпертої на принципи християнського символічного способу мислення.

ЛЮБАЩЕНКО В.І. - «Протестантизм в Україні: генеза, структура, місце у соціокультурних процесах» (24.04.1998)

Дисертація є завершеним релігієзнавчим комплексним дослідженням ідейно-доктринальних, структурно-типологічних, історико-культурних особливостей протестантизму в Україні, його становлення і самовизначення у суспільному, духовному, міжконфесійному житті. Проведений аналіз дозволив автору на високому теоретичному рівні вперше в українському релігієзнавстві розкрити феномен вітчизняного протестантизму як продукту ідейних взаємовпливів західного і східного християнства та інтенсивних пошуків своєї соціокультурної реалізації.

Протестантизм в Україні пройшов чотири основні періоди розвитку (передреформаційний, реформаційний, просвітницький і новітній), які у порівнянні з еволюцією світового протестантизму мають низку ідейно-культурних особливостей. Головна ідейно-культурна особливість протестантизму в Україні, спричинена специфікою вітчизняних ренесансно-реформаційних процесів, які найповніше зреалізували себе у тканині східно-християнської традиції, полягає у тому, що ця релігія тут ніколи не відігравала ролі національної церкви. Протестантизм в Україні завжди знаходився осторонь націоналнотворних проблем, виступивши міжнародним і міжкультурним феноменом, що спрямовує свою позарелігійну діяльність у культурно-просвітницьку сферу.

КРАЛЮК П.М. - «Особливості взаємовпливу національної та конфесійної свідомості в українській суспільній думці XVI - першої половини XVII ст.» (26.06.1998)

Дисертація є завершеним релігієзнавчим дослідженням фундаментальної наукової проблеми. В ньому простежується взаємодія та взаємовплив національної та конфесійної (православної, католицької, уніатської, протестантської) свідомостей в українській суспільній думці XVI - першої половини XVII ст.ст. На основі аналізу писемних джерел дисертант аргументовано довів, що тогочасна національна свідомість українців виявилася дискретною і що це обумовлювалося не лише складністю українського націогенезу, становою та регіональною роз'єднаністю українців, а й роз'єднаністю за конфесійним принципом. У дисертації показано, як Формувалися національні стереотипи та ідеї в різноконфесійних середовищах.

Дисертант прийшов до висновку, що український націогенез XVI -першої половини XVII ст.ст. здійснювався шляхом етнічно-культурної мобілізації, в якій релігійний фактор відігравав провідну роль, а національна свідомість формувалася як національно-конфесійна. Хоча в Україні існувала тенденція формування конфесійно орієнтованих варіантів національної свідомості в уніатів, римо-католиків, протестантів, та все ж домінуючим виявився варіант православно-традиціоналістської орієнтації. Це зумовлювалося не лише довготривалою традицією ототожнення української етнічної приналежності з приналежністю православною, але й тим фактором, що у першій половині XVII ст. склався союз між православно-традиціоналістським духовенством та новим соціальним лідером нації - запорізьким козацтвом.

Кандидатські дисертації:

КОНДРАТЬЄВА І.В. - «Релігійно-моральні пошуки мислителів Київської духовної академії (друга половина XIX - початок XX ст.)» (26.06.1998)

В дисертації обґрунтовується те, що релігійно-етична зорієнтованість була домінуючою у філософуванні богословів-мислителів Київської школи, зокрема при обґрунтуванні ними своїх метафізичних, гносеологічних та онтологічних поглядів.

ГРИНЬКО В.В. - «Велике Біле Братство як неорелігійний феномен» (25.09.1998)

Релігійний феномен українського ВББ постає класичним прикладом новітнього релігійного руху з усіма властивими для нього ознаками (есхатологізм, доведена до обожнення харизматичність лідерів, особлива система залучення і контролю за неофітами, специфічний організаційний устрій тощо). Водночас унікальність цього явища полягає у його місцевому походженні, що, попри наявність опосередкованого впливу зовнішніх чинників, дає можливість детально простежити передумови виникнення і процес становлення нової релігії на тлі тенденцій розвитку українського суспільства.

ПІСОЦЬКИЙ В.П. - «Проблема толерантності в християнській етиці» (25.09.1998)

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні того, що християнська толерантність, виходячи за суто конфесійні рамки узгодження спірних питань та вироблення взаємоприйнятних способів співіснування християнських церков, за певних умов може бути смисло- і культуро-породжуючою силою, забезпечивши сприятливі можливості для гуманізації і демократизації суспільства, самореалізації особистості.

ПАВЛЕНКО П.Ю. - «Вплив філософії Платона на зародження та становлення християнської антропології» (28.12.1998)

Аналізуючи зміст віроповчальної системи раннього християнства і віднайшовши спільні риси її основних положень з Платоновою філософією, робиться висновок, що головним ідейним джерелом становлення християнської антропологічної концепції слугував платонізм, а матірним підґрунтям появи християнства як релігійної системи була іудео-олександрійська діаспора.

БОГАЧЕВСЬКА І.В. - «Філософський аналіз мови релігії в контексті вчення О.О.Потебні» (28.12.1998)

Вчення О.О.Потебні про зв'язок слова й думки, вербальний фідеїзм і словесну магію, лінгвістичні особливості міфологічного, поетичного, наукового й релігійного мислення, про взаємопереходи образних і необразних смислів у “внутрішній формі” слова дає можливість розширити методологічну базу філософських досліджень мови релігії за рахунок системності аналізу мови на внутрішньому й екстралінгвістичному рівнях, продуктивно поєднати семіотичні й когнітивні підходи в їх психологічній та соціальній обумовленості. Найбільш актуально в контексті теми дослідження постає потебнянське

виокремлення двох складових людського мислення у мові - універсальних загальнолюдських логічних форм і зумовлених етнічною мовою національних граматичних форм.

Прийнято до захисту докторські дисертації І.МОЗГОВОГО і Г.НАДТОКИ, кандидатські дисертації А.МОСКОВЧУКА, О.КОНДРАТИК і Н.ЗВОНОК.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ РЕЛІГІЙ

Відділення релігієзнавства Інституту Філософії ім.Г.С.Сковороди НАН України спільно з Українською Асоціацією Релігієзнавців приступили до написання трьохтомної ілюстрованої “**ЕНЦИКЛОПЕДІЇ РЕЛІГІЙ**”.

Видавці планують надрукувати одне з найбільших за обсягом видань, що вийшли друком в Україні з релігії.

Енциклопедія – це:

- Інформація на рівні найостанніших творчих здобутків вітчизняного і міжнародного релігієзнавства
- Принципово нова схема подачі змісту, який окрім алфавітного, подається й тематично за оригінальною методикою, що дає змогу використовувати ЕНЦИКЛОПЕДІЮ як:
 - **навчальний посібник**
 - **методичний poradnik**
 - **інформативний довідник**
- Широкі статистичні викладки стану церковно-релігійного життя в Україні й світі
- Має міжнародну спрямованість, тому зацікавить читачів не лише України
- Написана простою й зрозумілою українською мовою
- Видана на високому поліграфічному рівні (**євродрук**) з 2 тисячами кольорових та чорнобілих ілюстрацій
- Помірна ціна – ЕНЦИКЛОПЕДІЯ допоможе Вам зекономити кошти, позбавивши необхідності купувати спеціалізовані монографії з релігійних питань

Всі, хто цікавиться релігійними питаннями, може замовити Енциклопедію за адресою: 252001, Київ, вул.Трьохсвятительська, 4, к.323. Інститут філософії НАНУ. Саган Олександр Назарович (координатор проекту). Тел. для довідок: (044) 229-04-18.